

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei d'Arqueologia i Paleontologia
Biblioteca del Patrimoni Cultural

4612

Cantonada C/ Termes Romanes i Vall-Llobera (Antiga Eycam)

Jordi Merino i Serra

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>.

JANUS, S.L.

CANTONADA DELS CARRERS TERMES ROMANES I BALL-LLOBERA. ANTIGA EYCAM (Caldes de Malavella, la Selva)

Seguiment de les obres d'urbanització

1. INTRODUCCIÓ

Entre els dies 24 de febrer i 5 de març de 2004 es va portar a terme el seguiment arqueològic dels moviments de terra i obertura de rases corresponents a la primera fase de les obres d'urbanització del solar on antigament hi havia estat ubicada la planta embotelladora d'Eycam, a la cantonada dels carrers Termes Romanes i Vall-llobera, en el nucli urbà de Caldes de Malavella.

El seguiment ha estat realitzat per Jordi Merino i Serra, amb el finançament de l'Ajuntament de Caldes de Malavella i amb autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.

2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA I HISTÒRIA DE LA INVESTIGACIÓ

El solar situat a la cantonada dels carrers Termes Romanes i Vall-llobera, on hi havia hagut antiga planta embotelladora d'Eycam, es troba en ple nucli urbà de Caldes de Malavella (la Selva), a l'est i a tocar de la muralla de l'antic castell de Caldes, que el separa del conjunt termal d'època romana de Sant Grau.

JANUS, S.L.

Les coordenades UTM del solar són:

x : 484250

y : 4632000

z : 90

L'antiga planta embotelladora d'Eycam, que ocupava tot el solar, fou enderrocada l'any 2001. Donada la seva situació, al costat de la muralla del castell de Caldes i del conjunt termal d'època romana de Sant Grau, l'Ajuntament de Caldes de Malavella va decidir, abans de la seva urbanització, realitzar aquell mateix any una prospecció prèvia per tal de poder determinar la possible existència de restes arqueològiques d'època romana i medieval, la seva extensió i cronologia i, finalment, l'afectació del projecte sobre aquestes possibles restes.

La prospecció va ser portada a terme per Joan Llinàs i Pol i per Jordi Merino i Serra durant el mes de febrer de 2001. La Memòria de la intervenció va ser entregada a la Direcció General de Patrimoni Cultural el dia 27 de desembre de 2001.

Els resultats de la prospecció van ser els següents: es van realitzar 5 sondeigs, dels quals 4 van donar un resultat negatiu. El cinquè, situat a l'angle nord-oest del solar, va permetre documentar l'existència d'un paviment d'*opus signinum*, de mala qualitat i construït sobre un nivell de *tegulae* col·locades horitzontalment sobre el subsòl natural, que els materials arqueològics van permetre situar, a grans trets, en època imperial romana (Llinàs i Merino, 2002, pp.263-264).

La troballa efectuada en el sondeig de l'any 2001 era el primer indicatiu ferm de l'existència d'estructures d'època romana que es realitzava en el nucli urbà de Caldes de Malavella, l'antiga *Aquae Calidae*, fora del conjunt termal de Sant Grau. Tanmateix, aquesta intervenció fou molt limitada i no va permetre establir l'extensió, la potència i les característiques del jaciment. Per aquest motiu, es va proposar realitzar l'excavació en extensió de tot aquell sector, que es va portar a terme durant els mesos d'abril i maig de 2002, dirigides per Joan Llinàs i Carme Montalban (Llinàs i Montalban, 2004,

JANUS, S.L.

pp.317-320). A grans trets, les troballes efectuades varen ser una petita piscina i diverses conduccions d'aigua amb una cronologia aproximada de construcció entre finals del segle II i mitjans del segle I aC, amb una reforma posterior al segle I dC. El conjunt es va veure posteriorment afectat per la construcció de les torres i de la muralla medieval i, sobretot, per la construcció d'estructures de conducció i emmagatzematge de l'aigua a principis del segle XX, en construir-se la planta embotelladora.

Tanmateix, aquesta troballa no queda afectada per l'actual projecte d'urbanització de la plaça i s'hi intervindrà en una segona fase, l'execució de la qual encara està per determinar.

Finalment, una vegada presentat el projecte de remodelació del solar i la construcció d'una nova plaça, la Comissió de Patrimoni de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya va dictaminar, el mes de juny de 2003, que calia un seguiment arqueològic de l'obertura de rases i dels rebaixos que s'efectuessin al realitzar les obres.

Cal assenyalar, per últim, la realització, d'un sondeig arqueològic al centre de l'espai a urbanitzar, efectuat per arqueòlegs vinculats a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, que cercaven restes prehistòriques per sota del sediment calcari que ha format l'aigua. Aquesta prospecció vatenir un resultat negatiu i no es va poder documentar cap ocupació antròpica.

3. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS

L'objectiu principal de la nostra intervenció era el seguiment de tots els rebaixos de terra i l'obertura de rases per a la col·locació de serveis. Els treballs han tingut lloc sobretot durant la darrera setmana de febrer tot i que, per raons metereològiques, els dies 3 i 4 de març encara s'efectuà algun rebaix.

Els moviments de terra han afectat, en diferent mesura, tota la superfície del solar. Tanmateix, la seqüència estratigràfica ha estat sempre la mateixa. Per sota dels nivells moderns, consistents sobretot en paviments de ciment i restes de diversos dipòsits, tots

ells pertanyents a l'antiga planta embotelladora, apareix directament el sediment calcari del subsòl, format a partir de la sedimentació dels carbonats de l'aigua termal que brolla a les fonts properes.

Finalment, cal dir que durant el seguiment no hem pogut recollir ni un sol fragment de material arqueològic d'època romana o medieval.

4. CONCLUSIONS

El resultat del seguiment efectuat durant els mesos de febrer i març de 2004 en el solar situat a les cantonades dels carrers Ball-llobera i Termes Romaes confirma el que ja havíem avançat a la primera campanya de sondeig, efectuada el 2001.

A part de la troballa de la piscineta d'època romana localitzada al costat de la torre central de la muralla medieval, que no queda afectada per aquesta primera fase d'urbanització del sector, no hi ha cap més resta d'època antiga i en la totalitat de la superfície del solar apareix, per sota dels nivells moderns, el sediment calcari del subsòl. Les estructures i nivells d'ocupació que podrien haver existit en aquest sector haurien estat destruïts ja en època medieval i moderna o en construir-se la planta embotelladora de l'aigua termal, que va significar una important actuació en el solar, amb un rebaix general força important i amb l'obertura de diversos dipòsits i conduccions d'aigua.

De fet, els resultats del seguiment de les obres confirmen el que s'ha documentat en altres seguiments efectuats en el nucli urbà de Caldes de Malavella: l'aparició del sediment calcari per sota de les estructures modernes, sense restes arqueològiques d'època romana o medieval.

Aquest fet s'ha pogut observar en els sondejos efectuats a la plaça de Cruïlles i a la placeta de Sant Grau (1990-1993), coincidint amb les excavacions en el conjunt termal de Sant Grau, en el canvi de paviment a l'interior de l'església parroquial de Sant Esteve (1991), en la construcció d'un dipòsit d'aigua al costat mateix del conjunt termal de Sant

JANUS, S.L.

Grau (1994), en la instal·lació de les xarxes de telèfon i gas natural (1996), en la urbanització de la plaça de Cruïlles i els seus entorns (1999) i en fonamentacions i construccions diverses fetes entre els anys 1987 i l'actualitat. En la majoria de casos, l'únic resultat positiu ha estat la troballa de diversos fragments escadussers de ceràmica romana. En cap cas, i fora del conjunt termal de Sant Grau, de la necròpolis de Sant Esteve i, més recentment, de la piscineta i els nivells que s'hi relacionen apareguts durant els sondeigs realitzats en el solar objecte d'aquesta memòria, mai s'havien localitzat estructures o nivells arqueològics d'aquesta època.

Així doncs, caldrà continuar esperant a futures intervencions per obtenir més informació de la Caldes romana i medieval que, a hores d'ara, continua essent una gran desconeguda.

4. BIBLIOGRAFIA

LLINÀS, J.; MERINO, J. (1998), *El patrimoni de la Selva. Inventari històric, artístic i arqueològic dels municipis de la comarca. Volum I*, Consell Comarcal de la Selva.

MERINO I SERRA, J. (1996), Seguiment d'obres d'infraestructura a Caldes de Malavella (la Selva), *Terceres Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, Santa Coloma de Farners, pp.148-154.

MERINO I SERRA, J. (2000), Seguiment de les obres d'urbanització de la plaça de Cruïlles i els seus entorns (Caldes de Malavella, la Selva), *Cinquenes Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, Olot, pp.163-165.

MERINO, J.; NOLLA, J.M.; SANTOS, M. (1994), *Aquae Calidae. Presència romana a la Selva*, Monografies i Textos 3, Centre d'Estudis Selvatans, Santa Coloma de Farners.

LLINÀS, J.; MERINO, J. (2002), Seguiment de la urbanització de l'antiga Eycam (Caldes de Malavella, la Selva), *Sisenes Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, Sant Joan de les Abadesses, pp.263-264.

LLINÀS, J.; MONTALBAN, C. (2004), Excavacions en el solar de l'antiga planta embotelladora Eycam (Caldes de Malavella, Selva), *Setenes Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, La Bisbal d'Empordà, 317-320.,

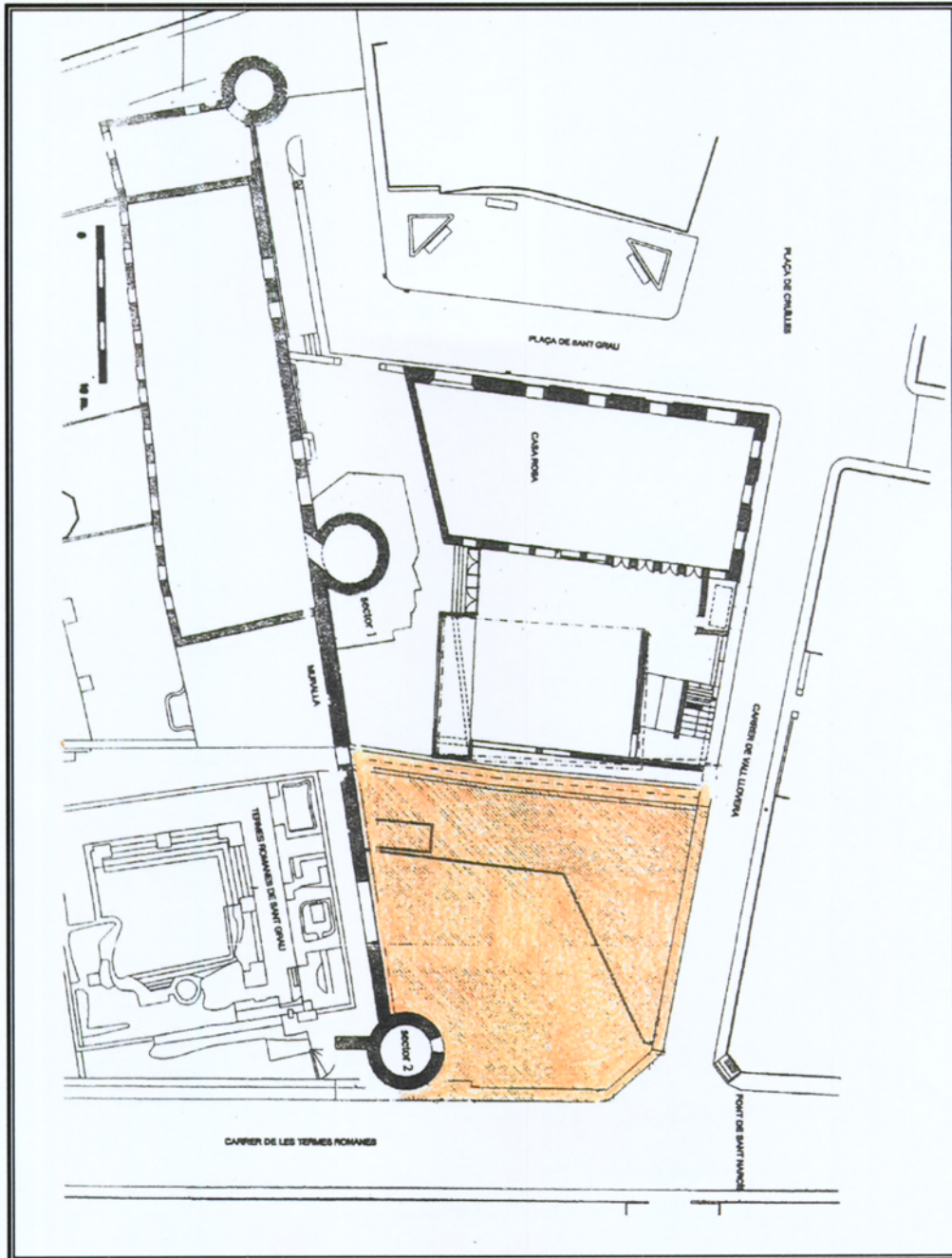

JANUS, S.L.

PLANIMETRIA

JANUS, S.L.

Plànol de situació del sector afectat per les obres d'urbanització.

JANUS, S.L.

REPORTATGE FOTOGRÀFIC

JANUS, S.L.

Vista general del solar on s'aixecava l'antiga planta de l'Eycam, a la cantonada dels carrers Termes Romanes i Vall-Ilobera

JANUS, S.L.

Els rebaixos varen deixar al descobert restes d'un dipòsit modern retallat en el sediment calcari del subsòl.

JANUS, S.L.

Detall del sediment calcari del subsòl, un estrat que té més de tres metres de potència.

JANUS, S.L.

Vista general d'un dels rebaixos efectuats per a la construcció de la nova plaça.

JANUS, S.L.

Rebaix efectuat just al costat de la torre situada al sector sud-oest de la nova plaça i que limita amb el veí conjunt termal de Sant Grau.